

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi (VN/1752/2025)

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi jätelain 24 a §:ään uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kunnan elintarvikevalvontaviranomainen markkinavalvontaviranomaiseksi pakkausasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a-c alakohdassa ja 2 kohdan a-c alakohdassa säädetyn kierrätysmateriaalin vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen osalta.

Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi jätelain 25 §:ään uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tehtäväksi valvoa pakkausasetuksen 32 artiklan noutoruoka- ja juoma-alan uudelleentäyttövelvollisuutta ja 33 artiklan noutoruoka- ja -juoma-alan uudelleenkäyttötarjontaa koskevan velvollisuuden noudattamista.

Espoon seudun ympäristöterveys lausuu lakiesityksestä seuraavaa:

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen valvoo elintarvikeketjussa tuotettujen tuotteiden turvallisuutta ja laatua. Tarkastuksia tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti, ja näiden lisäksi tehtäviin kuuluu laajasti valvontasuunnitelman ulkopuolista työtä elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi, esimerkkinä toimijoiden ohjaus ja neuvonta, tiedottaminen, elintarvikeväliaineiden epidemioiden selvitystyö ja tarvittaessa hallinnollisten pakkokeinojen käyttö tai petoksellisen toiminnan selvittäminen. Työ on kohdennettava riskiperusteisesti, koska henkilöresurssit ovat erittäin rajalliset.

Elintarvikevalvontaviranomainen on elintarviketurvallisuuden ja -hygienian asiantuntija, ei pakkaus- tai pakkausjätelain valvontaviranomainen tai oikea taho toimimaan markkinavalvontaviranomaisena pakkausasetuksen osalta. Jo aiemmin elintarvikevalvontaviranomaisen tehtäviin on pyritty sisällyttämään mm. tiettyjä jätelain valvontavelvoitteita, mutta käytännössä tämä valvonta ei ole todentunut aiotulla tavalla vaikuttavasti. Syy tähän on yksiselitteinen: kunnallista elintarvikevalvontaa haastavat jo nyt erittäin laajat ja yksityiskohtaiset elintarvikevalvonnan tarkastuksiin kohdistuvat vaatimukset. Valtakunnan tasolla käydään parhaillaan keskustelua tunnistetusta tarpeesta vähentää tarkastuksiin sisällytettävien aiheiden, ns. oivarivien määrää, ja monet valvontayksiköt ovat tehneet resurssisyistä itsenäisesti rajauksia tarkastusaiheiden määriin.

17.3.2026

922/03.01.00/2026

On ilmeistä, että toisin, kuin esityksessä kuvataan, uudet tehtävät eivät olisi ”yhdistettävissä samoissa kohteissa muutoinkin tehtävään valvontaan.”

Esityksessä on arvioitu henkilöstöressurssien tarvetta ainoastaan Ruokaviraston osalta, mikä ei ratkaise käytännön valvontatyön ongelmaa. Ruokaviraston rooliksi määritetään yleinen tiedottaminen ja laajempi ohjaus. Paikalliselta viranomaiselta odotetaan kuitenkin kohteissa käytännön tason ohjausta, jota ei voi siirtää Ruokavirastolle ja joka lisää merkittävästi työmäärää. Mikäli uusia, erikseen laskutettavia tehtäviä tuodaan kuntatason valvonnan osaksi, tulee näissä huomioida myös lisäresursoinnin tarve.

Vaikuttavan elintarvikevalvonnan toteutumiseksi on ensiarvoisen tärkeää kohdentaa valvonta elintarvikeväliteisten riskien kannalta olennaisiin asioihin. Kontaktimateriaalipakkausten kierrätysmateriaalin vähimmäisosoisuuden tai noutoruoka- ja juoma-alan uudelleen täyttövelvollisuuden ja uudelleenkäyttötarjontaa koskevan velvollisuuden noudattamisen valvonta eivät kuulu kunnallisen elintarvikevalvonnassa priorisoitaviin tehtäviin. Elintarviketurvallisuuden asiantuntijoiden kouluttaminen ja jo nyt rajallisen työajan käyttäminen kyseisiin tehtäviin ei myöskään ole taloudellisesti tai terveysturvallisuuden kannalta järkevää. Elintarvikevalvonnan resurssit eivät tule riittämään lakiin esitetyn valvonnan ja alan toimijoiden neuvonnan toteuttamiseen, ja on hyvin todennäköistä, että valvonta ei todennu käytännössä toivotulla tavalla.

Pidämme esitettyjen, täysin uusien tehtävien määrittelyä elintarvikevalvonnan tehtäviksi kohtuuttomina. Tehtävät eivät liity elintarvikkeiden laatuun tai turvallisuuteen, eivätkä siten kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen jo entuudestaan laajaan tehtäväkenttään.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua.

Valmistelija

Nelli Gartman
Hygieenikkoeläinlääkäri

Espoossa 17.3.2026

Mari Nevas
Johtava kaupungineläinlääkäri
Espoon seudun ympäristöterveys
etunimi.sukunimi@espoo.fi